

AV IDA JOHANNE HAALAND

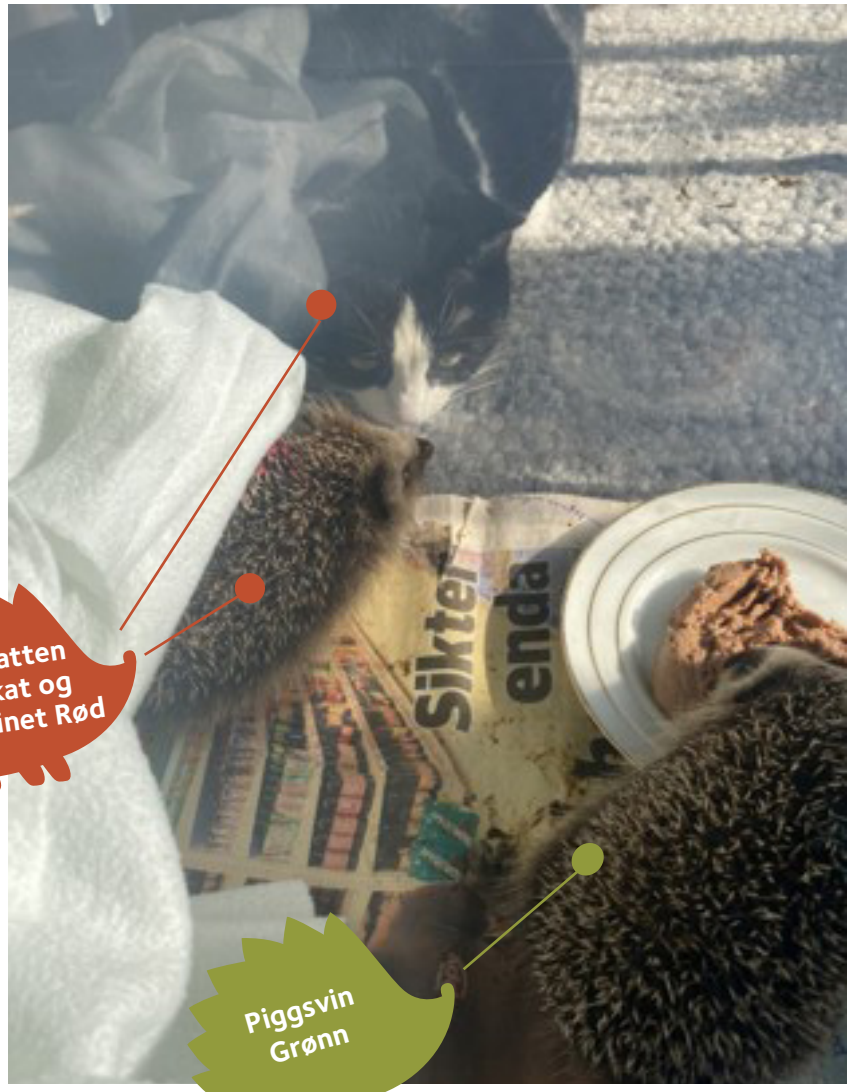

FORORD

Kanskje du har sett piggsvin før?
Men hva vet du egentlig om disse søte og piggete dyrene?
I denne teksten kan du lære litt om dem.

I tiden august-september 2022 hadde Monica og jeg
3 hann-piggsvin boende hos oss, som vi fostret opp.
Alle tre hadde mistet moren sin. To av de, piggsvin Rød og Grønn,
ble funnet i en hage nord i Haugesund. Den tredje, piggsvin Brun,
ble funnet alene i en gate sør i Haugesund.

Vi lærte mye om dem da de flyttet inn hos oss. Vi lærte at de er veldig glad i mat. Og at de er grisete. De sovnet til og med i matfatet! Du kan lese mer om hvordan det gikk, i fortellingen «Tre små pinnsvin».

God lesning!

Hilsen Ida.

© STATPED

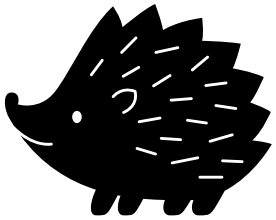

Vest-europeisk piggsvin (Erinaceus europaeus) er den eneste arten fra piggsvinfamilien som lever vilt i Skandinavia. Det er også det eneste pattedyret i Skandinavia som har pigger. Piggsvin blir også kalt for pinnsvin.

Vest-europeisk piggsvin er en naturlig art i Sør-Norge, med størst utbredelse langs kysten.

© STATPED

Vest-europeisk
piggsvin, det
eneste pattedyret
i Skandinavia
med pigger.

© STATPED

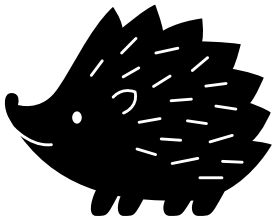

Piggsvin er nattaktive dyr, men de kan være ute på dagtid for å lete etter mat.
Et voksent piggsvin kan veie opptil 1,5kg. De kan bli cirka 30 cm lange.
I vill tilstand blir et piggsvin vanligvis 5-10 år, men det har blitt gjort observasjoner
av piggsvin som har levd i hele 17 år.

Piggsvin ser dårlig, men med god hørsel og god luktesans er det ikke så avhengig av godt syn.
De kan høre en bille kravle på flere meters avstand, og lukte f.eks. kattemat på lang avstand.

© STATPED

Piggsvin kan ha så mye som
6000-8000 pigger på ryggen.
Piggene gir godt vern mot rovdyr.
Ved fare kan piggsvinet trekke
piggene rundt seg.

De har store ører og veldig god hørsel.
Det forklarer hvorfor de raskt ruller seg
sammen til en piggball, når noe nærmer seg.

© STATPED

Visste du at piggene består av keratin, samme stoff som i menneskehår? De har pels i ansiktet og på underkroppen. De har ikke pels mellom piggene på ryggen.

© STATPED

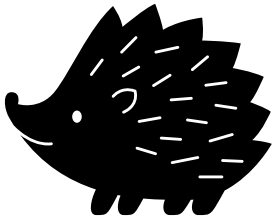

Piggsvin parrer seg om våren. Det vil si at de lager barn sammen,
at de forplanter seg. Etter parringa ser ikke hunnen mer til hannen.
Hun går drektig i omtrent 35 dager. Noen dager før hun skal føde,
lager hun et ynglebol av gress og blader. Et ynglebol er det samme
som et lukket rede, et trygt sted for piggsvinungene.

Ungene fødes vanligvis i perioden fra midten av juni til midten av juli.
Hvis det fødes piggsvinunger i september, kan det være på grunn
av sein parring eller at det er et andrekull.

Mange lurer på om ungene fødes med pigger. Det gjør de ikke.
Piggsvinunger fødes nakne, hårløse og med lukkede øyne og ører,
men de får fort pigger. Det første døgnet får de cirka hundre hvite pigger.
De kalles nyfødtpigger. Brune pigger vokser ut noen dager etterpå.
De piggene erstattes med voksenpigger når ungene er seks uker gamle.
Da er de også avvent fra morsmelk.

Når ungene er fire til seks uker gamle, tar mora de med utenfor bolet for å spise
virvelløse dyr. Nå begynner den gradvise prosessen med at de skal klare seg selv.

Virvelløse dyr er dyr uten et indre skjelett som meitemark, larver og snegler.

© STATPED

© STATPED

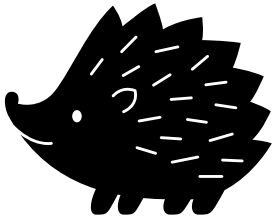

Det er ikke uvanlig at man seint på sommeren
ser små piggsvin som er avvent fra moren sin.
Det er på denne tiden at de skal lære å klare seg selv.
Hvis ungene veier under 300 gram om sommeren, har de ikke
oppnådd vekten de trenger for å overleve vinteren.

Finner du piggsvin som du tror trenger hjelp,
spør gjerne en voksen om råd først.
Trenger det hjelp, kan du gi det vann og kattemat.
Det er også viktig at de har det lunt og godt,
ellers klarer de ikke å spise.
Piggsvin tåler ikke melk.

Nettsiden pinnsvinhjelpen.no gir mange fine råd
om hvordan man kan hjelpe et piggsvin.

© STATPED

Piggsvin Rød og piggsvin Grønn spiser kattemat. De var bare 86 og 74 gram da de ble funnet.

© STATPED

Et av piggsvinene som vi fostret opp.
Å fostre opp et dyr betyr at du hjelper det ved å gi det riktig mat og stell.
Hvis du finner et hjelpeløst dyr må du si i fra til voksne så fort du kan,
i tilfelle det er skadet og trenger å bli undersøkt av dyrlege.

© STATPED

Videoen viser piggsvinungene Rød, Grønn og Brun som vi fostret opp i august og september, 2022. Opptaket er tatt den dagen de fikk flytte til et større bur. De hadde vokst så mye og trengte mer plass.

Det var travelt og litt arbeid. Men det var det verdt. Det var en fin opplevelse å få hjelpe de som hadde mistet moren sin.

Dagen de flyttet ut hadde piggsvin Rød økt fra 86 gram til 799 gram. Piggsvin Grønn fra 74 gram til 670 gram, og piggsvin Brun fra 149 gram til 815 gram.

Med en slik vektøkning, fikk de gode muligheter til å overleve vinterdvalen. Vinterdvalen er fra oktober/november til mars/april. Da sover de ikke, men hele kroppen settes på pause. I den tiden lever de av fettreservene sine, som de har bygget opp ved å spise så mye som mulig før de går i dvale.

© STATPED

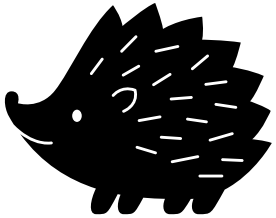

Ordforklaringer til teksten:

- Ynglebol: Lukket rede som ungene fostres opp i.
- Pattedyr: Virveldyr som føder levende unger og som dier dem med pattene.
- Virvelløse dyr: Dyr uten indre skjelett, som meitemark og snegler.
- Art: Undergruppe av dyre- eller planteslekt.
- Andrekull: Kull nummer to.

© STATPED

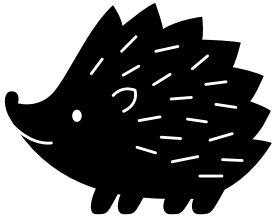

Kilder:

- www.snl.no/piggsvin
- www.pinnsvinhjelpen.no/aktuelt
- www.biologiportalen.net/pages/dyr.php?artikkel=5

Hentet 31. oktober 2022

- Video og foto: Privat

© STATPED